

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

เกื้อ วงศ์บุญสิน และสุวิธนา วิบูลย์เศรษฐ์. รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวในสี่จังหวัดภาคใต้ของไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. สำนักนายกรัฐมนตรี. ภาพแห่งความสำเร็จของการวางแผนครอบครัว. วารสารเศรษฐกิจและสังคม 26 (กันยายน-ตุลาคม 2532): 11.

_____. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 พ.ศ.2530-2534. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2529.

_____. แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่เจ็ด พ.ศ.2535-2539. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ยูไนเต็ควิศัย, 2535.

นิพนธ์ เทพวัลย์ และคณะ. การปฏิบัติขนาดครอบครัวในประเทศไทย: การลดลงอย่างรวดเร็วของภาวะเจริญพันธุ์ในประเทศโลกที่สาม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิจัย, 2530.

บุญชม ศรีสะอาด. วิธีการทางสถิติสำหรับการศึกษาเล่ม 1. มหาสารคาม: ภาควิชาพื้นฐานของการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2532.

บุญเลิศ เลี้ยวประไพ. ความสำคัญของการให้คำปรึกษาการวางแผนครอบครัวและการทำหมัน. ใน เอกสารประกอบการประชุมเชิงวิชาการเรื่อง แนวทางการร่วมมือและประสานงานในการดำเนินงานวางแผนครอบครัว ณ โรงแรมเอเชีย เมืองพัทยา ชลบุรี. กรุงเทพฯ: (อัสลาเนา).

บุญเลิศ เลี้ยวประไพ และบุปผา ศิริวิศรี. รายงานการวิจัยเรื่องสถานภาพทางด้านสุขภาพอนามัย และการใช้บริการสาธารณสุขของประชาชนในท้องถิ่นชนบท. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

ปราโมทย์ ประสาทกุล และคณะ. รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ใช้วิธีคุมกำเนิดในกลุ่มชาวไทยชนบทที่พูดภาษาเขมร. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

ปิยวรรณ ประคองชัย. ความพึงพอใจของผู้ป่วยนอกต่อบริการของโรงพยาบาลของรัฐ : ศึกษากรณีจังหวัดนครสวรรค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

พิมพ์ศิริ ณ เชียงใหม่. ความพึงพอใจของผู้มารับบริการในหน่วยผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลเด็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2529.

เฟรดเดอริก เอ เดย์ และบุญเลิศ เลี้ยวประไพ. แบบแผนการใช้บริการสาธารณสุขในชนบทของประเทศไทย. แปลโดย ภาณี วงษ์เอก. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525.

มะลิ ลีวานานนท์ชัย. รายงานการศึกษาสถิติการกระจายและการเข้าถึงบริการวางแผนครอบครัวในประเทศไทยจากการสำรวจตัวกำหนดและผลของแบบแผนการใช้วิธีคุมกำเนิดในประเทศไทย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.

วราพรรณ รุ่งศิริวงศ์. ความพึงพอใจของประชาชนในชุมชนแออัด กรุงเทพมหานครที่มีต่อการให้บริการสาธารณสุขเคลื่อนที่โครงการพัฒนาชุมชนเขตเมือง คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล. วารสารสุขภาพศึกษา 14 (มกราคม-มีนาคม 2534): 53.

วิฑูร แสงสิงแก้ว และพานี สีสกะลิน. ระบบการบริหารโรงพยาบาล. ในมหาวิทยาลัยสุโขทัย
 ธรรมาธิราช (บรรณาธิการ). การบริหารโรงพยาบาล 1. หน้า 1-45.
 กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

นิภา ตูรงค์พิศิษฐ์กุล. ความพึงพอใจของผู้ป่วยนอกต่อบริการของโรงพยาบาลรามธิบดี.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525.

วันดี เจียมจิตศิริพงษ์. ปัจจัยทางสังคมจิตวิทยาของผู้ป่วยนอกที่ไปใช้บริการโรงพยาบาลเอกชน
 เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล,
 2528.

วิระ นิยมวัน. การประเมินความต้องการความช่วยเหลือด้านประชากรในประเทศไทย.
วารสารอนามัยครอบครัว 18 (กันยายน 2533): 19-20.

ศิริพรพรณ สายหงษ์. การเปลี่ยนแปลงประชากรของประเทศไทย : ผลกระทบต่อการวางแผน
 ครอบครัว. วารสารอนามัยครอบครัว 18 (กันยายน 2533): 19.

สมพร วัฒนภูกุลเกียรติ. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตรวจหลังคลอดที่ศูนย์อนามัยแม่และเด็กที่ 41
 อําเภอลพบุรี จังหวัดชัยภูมิ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2531.

สมหญิง มะหะสิทธิ์. ปัจจัยและการใช้บริการด้านอนามัยแม่ของผู้ที่เป็นสมาชิกและไม่เป็นสมาชิก
 บัณฑิตสหภาพเพื่อการอนามัยแม่และเด็กและภูมิคุ้มกันโรคในจังหวัดนครราชสีมา.
 วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

สัมฤทธิ์ โปรวา และวิศิษฐ์ พิชัยสนธิ. การให้บริการด้านการรักษาพยาบาลผู้ป่วยในโรงพยาบาล.
 ใน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช (บรรณาธิการ), การบริหารโรงพยาบาล 1.
 หน้า 95-137. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2527.

สุธีรา ชูตระกูล. บัญชีการใช้จ่ายบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขในไทย. วารสารอนามัยและสิ่งแวดล้อม 9 (มกราคม-เมษายน 2529): 45-55.

สุบรรณ พันธุ์วิเศษ และคณะ. การรับรู้เกี่ยวกับความปลอดภัยในการใช้ยาเม็ดคุมกำเนิด. วารสารประชากรศึกษา 12 (มกราคม 2527): 28-32.

_____. การติดตามผลการรณรงค์วางแผนครอบครัวด้วยห่วงอนามัยจังหวัดอุตรดิตถ์. วารสารประชากรศึกษา 13 (ธันวาคม 2530): 41-42.

สมาลี เพิ่มแห่งทรัพย์ และวราทรัพย์ จิตต์ประเสริฐ. รายงานการวิจัยเรื่องการประเมินผลประสิทธิภาพการปฏิบัติงานวางแผนครอบครัวของผดุงครรภ์อนามัย. กรุงเทพฯ: ฝ่ายวิจัยและประเมินผล กองอนามัยครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข, 2530.

แสงทอง แหงมงาม. ปัจจัยบางประการที่ความสัมพันธ์กับการใช้บริการสาธารณสุขด้านรักษาพยาบาลที่สถานีอนามัยของประชาชนในชนบท จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

อนามัยครอบครัว, กอง. รายงานการวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการคงใช้ยาฉีดคุมกำเนิด. กรุงเทพฯ: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2527.

_____. รายงานการศึกษาการดำเนินงานของโครงการวางแผนครอบครัวแห่งชาติ พ.ศ.2513-2534. กรุงเทพฯ: กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข, 2531.

อรทัย รวยอาจิน และบุญช่วย จันทร์เยี่ยม, บรรณาธิการ. สังคมจิตวิทยาในการใช้บริการสาธารณสุขของรัฐในชนบทภาคกลาง พ.ศ.2522. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สามเจริญพาณิชย์, 2525.

อภิชาติ จิวรสฤตธีรงค์. รายงานการวิจัยเรื่องแหล่งบริการคุมกำเนิดและการเข้าถึงบริการ.

ใน เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่องการพัฒนาด้านสาธารณสุขและการเพิ่มประชากร
ในเขตชนบทไทย ณ โรงแรมเชียงใหม่ เมืองพญา. หน้า 39. กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2525.

อภิชาติ จิวรสฤตธีรงค์ และพิรลิตธี คำวนณศิลป์. รายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การ
กระจายและการเข้าถึงบริการการวางแผนครอบครัวในประเทศไทย. กรุงเทพฯ:
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

อภิชาติ จิวรสฤตธีรงค์ และมะลิลี ลิวานานนท์ชัย. สถิติเกี่ยวกับการใช้และการเข้าถึงบริการคุม
กำเนิดจากแหล่งบริการของรัฐและเอกชนในประเทศไทยจากการศึกษาภาวะการคุม
กำเนิดของประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2527. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยประชากรและ
สังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2529.

อารีย์ ศรีบูรพาธรรม. รายงานการวิจัยเรื่องผลกระทบการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้วิธีคุมกำเนิด
ที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้วิธีคุมกำเนิดของประชากรในชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ของประเทศไทย. ใน เอกสารประกอบการประชุมวิชาการประชากรศาสตร์แห่งชาติ
2533 ณ ห้องภาณุรังษี โรงแรมรอยัลริเวอร์, หน้า 3-9. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
ประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.

อำนาจ ศรีรัตนบัลล์ และรัตนา พิมพ์โกวิท. บริการผู้ป่วยนอกของโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์.

จุฬาลงกรณ์สาร (มกราคม 2528) : 55-62.

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาษาอังกฤษ

- Aday, Lu Ann. and Ronald Andersen. Access to medical care. Michigan Ann Arbor: Health administration press, 1975, อ้างถึงใน แสงทองแห่งงาม. ปัจจัยบางประการที่มีความสัมพันธ์กับการใช้บริการสาธารณสุขด้านรักษาพยาบาลที่สถานีอนามัยของประชาชนในชนบท จังหวัดลาปาง. วิทยาลัยนอร์ทปรีดิยา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, 2533.
- Bernhard, R. The dehumanized hospital hurts you and your patients. Nursing digest. 5 (Spring 1977): 39-41.
- Comstock, L.M., E.M. Hooper, J.M. Goodwin and J.S. Goodwin. Physician behaviors that correlate with patient satisfaction. Journal of medical care. 57 (February 1982): 105-112.
- Dorland, Newman W.A. Dorland's illustrated medical dictionary. 27th ed. Philadelphia London: W.B. Saunders company, 1988.
- Evashwick, Connie., et al. Factors explaining the use of health services by the elderly. Journal of health services research. 19 (August 1984): 357-381.
- Hall, J.A., D.L. Roter and C.S. Rand. Communication of affect between patient and physical. Journal of health and social behavior. 22 (March 1981): 18-30.

- Kamnuansilpa, Peerasit, Aphichat Chamrathirong, and John Knodel.
Family planning and fertility in the South of Thailand with a special emphasis on religious differentials : an analysis of data from the 1981 Contraceptive Prevalence Survey.
Contraceptive Prevalence Surveys Further Analysis Report, Westinghouse Health Systems, 1983.
- Limanonda, Bhassorn, et al. The study of interaction between clients and grass-root family planning workers : implication for programme performance. Bangkok: Institute of population studies, Chulalongkorn University, 1991.
- Munn H.E. Communication between patients, nurses, physicians and surgeons. Hospital topic. 55 (March 1977): 6-7.
- Pebley, Anne R. and James W. Brakett. The relationship of contraceptive availability to contraceptive use. International family planning perspective 8. 3 (September 1982): 84-92.
- Penchasky, Roy., and Thomas, J. William. The concept of access definition and relationship to consumer satisfaction. Medical care 19 (February 1981): 127-140.
- Weiss, Gregory L. Patient satisfaction with primary medical care evaluation of sociodemographic and predispositional factors. Medical care 26 (April 1988): 383-392.

Zipkin, et al. A rural primary health care services in Israel some measure of utilization and satisfaction. Journal of public health. 6 (November-December 1984): 566-572.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก.

รายละเอียดการเลือกตัวอย่าง

โครงการวิจัยเรื่อง การศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้รับบริการและเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ :

นัยสำหรับประสิทธิภาพ *

1. ประชากรที่ใช้ศึกษา

การสำรวจครั้งนี้เป็นการสำรวจแบบเจาะจงในพื้นที่ของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ประชากรที่ศึกษาแบ่งออกเป็น 3 ประเภทคือ

1.1 สตรีที่เคยสมรสอายุ 15-49 ปี ที่ได้พักค้างคืนที่ครัวเรือนตัวอย่างก่อนวันสำรวจ ไม่รวมสตรีที่เคยสมรสซึ่งอายุต่ำกว่า 15 ปี และสตรีที่ไม่ได้อาศัยอยู่ในครัวเรือนตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กรอบตัวอย่างในทะเบียนผู้รับบริการของสถานื่อนามัยแต่ละแห่ง แบ่งผู้รับบริการเป็น 3 กลุ่มคือ สตรีที่เคยใช้วิธีคุมกำเนิด สตรีที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด และสตรีที่ไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิด

1.2 เจ้าหน้าที่งานส่งเสริม ซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ที่ทำงานประจำเกี่ยวกับการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่สถานื่อนามัยประจำตำบล โดยเป็นสถานื่อนามัยที่อยู่ในพื้นที่ที่เดินทางไปถึงได้สะดวกและอยู่ใกล้กับโรงพยาบาลชุมชนที่เป็นตัวอย่างเท่านั้น ไม่รวมเจ้าหน้าที่ที่ทำงานบริการด้านการวางแผนครอบครัวของสถานื่อนามัยประจำตำบลที่อยู่ห่างไกลจากโรงพยาบาลชุมชนตัวอย่าง

1.3 แพทย์และพยาบาลที่ทำงานเกี่ยวกับการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัวที่โรงพยาบาลชุมชนตัวอย่างเท่านั้น ไม่รวมแพทย์และพยาบาลของโรงพยาบาลทั่วไป

---

* แปลและเรียบเรียงจาก Bhasorn Limanonda, et al. The study of interaction between clients and grass-root family planning worker : implication for programme performance. (1991: 3-16)

2. ขนาดตัวอย่างและเขตพื้นที่ตัวอย่าง

การสำรวจครั้งนี้เก็บรวบรวมข้อมูลในเขตชนบทของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและภาคใต้ ภาคละ 3 จังหวัด จังหวัดตัวอย่างในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดมุกดาหาร ชัยภูมิ และสุรินทร์ ส่วนจังหวัดตัวอย่างในภาคใต้ ได้แก่ จังหวัดระนอง พัทลุง และกระบี่ เป้าหมายขนาดตัวอย่างสำหรับการสำรวจครั้งนี้คือ สตรีที่เคยสมรสอายุ 15-49 ปี จำนวน 2,000 ราย (สัมภาษณ์ได้ 2,378 ราย คิดเป็นร้อยละ 118.9) เจ้าหน้าที่งานส่งเสริมที่อยู่อาศัยสัมภาษณ์จำนวน 200 ราย (สัมภาษณ์ได้ 176 ราย คิดเป็นร้อยละ 88.0) และแพทย์และพยาบาลที่อยู่อาศัยสัมภาษณ์จำนวน 25 ราย (สัมภาษณ์ได้ 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 112.0) ดังแสดงในตารางที่ 41

ตารางที่ 41 จำนวนตัวอย่างเป้าหมาย และจำนวนและอัตราร้อยละของหน่วยตัวอย่าง

ประเภทหน่วยตัวอย่าง	เป้าหมาย	สัมภาษณ์ได้	
		จำนวน	อัตรา ร้อยละ
สตรีที่เคยสมรสอายุ 15-49 ปี	2,000	2,378	118.9
เจ้าหน้าที่งานส่งเสริม	200	176	88.0
แพทย์	25	28	112.0

3. การเลือกตัวอย่าง

3.1 การเลือกสตรีที่เคยสมรสอายุ 15-49 ปี

ในขั้นต้นคณะสำรวจวางแผนเลือกสัมภาษณ์ เน้นสตรีที่เคยสมรสอายุ 15-49 ปี ประมาณ 40-42 ราย จากสถานอนามัยแต่ละแห่ง โดยจะเลือกตามสัดส่วนของสตรีที่เคยสมรสที่ไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิด สตรีที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด และสตรีที่ไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิด แต่โดยที่มีหลักฐานจากบันทึกที่สถานอนามัยว่ามีสตรีที่เคยสมรสที่ไม่เคยใช้วิธีคุมกำเนิดอยู่เป็นจำนวนน้อย ดังนั้นคณะสำรวจจึงใช้ทะเบียนผู้รับบริการของสถานอนามัยแต่ละแห่ง เป็นกรอบตัวอย่าง โดยแบ่งผู้รับบริการเป็น 3 กลุ่ม คือ สตรีที่เคยใช้วิธีคุมกำเนิด สตรีที่กำลังใช้วิธีคุมกำเนิด และสตรีที่

ไม่เคยใช้วิธีสุ่มก่าเน็ด และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างมีระบบ (Systematic random sampling) ได้สตรีตัวอย่างทั้งสิ้น 2,378 ราย มีรายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 42

ตารางที่ 42 จำนวนสตรีตัวอย่าง จำแนกตามจังหวัด และภาค และสถานภาพการใช้วิธีสุ่มก่าเน็ด

ภาค/จังหวัด	รวม	สถานภาพการใช้วิธีสุ่มก่าเน็ด		
		กำลังใช้ วิธีสุ่มก่าเน็ด	เคยใช้ วิธีสุ่มก่าเน็ด	ไม่เคยใช้ วิธีสุ่มก่าเน็ด
ตะวันออกเฉียงเหนือ				
สุรินทร์	395	186	110	99
มุกดาหาร	393	221	76	96
ชัยภูมิ	396	203	119	74
รวม	1,184	610	305	269
ใต้				
กระบี่	396	157	114	125
พัทลุง	396	135	126	135
ระนอง	402	212	119	71
รวม	1,194	504	359	331
รวมทั้งหมด	2,378	1,114	664	600

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 การเลือกเจ้าหน้าที่งานส่งเสริม

คณะกรรมการวางแผนสัมมนาฯ เจ้าหน้าที่ทำงานประจำเกี่ยวกับการให้บริการด้าน

การวางแผนครอบครัวของสถานีนามัยประจำตำบล อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน และผู้สื่อข่าว
สาธารณสุขประจำหมู่บ้านในเขตพื้นที่ตัวอย่าง อย่างไรก็ตาม หลังจากได้ทดลองสัมมนาฯกลุ่ม
ตัวอย่างขึ้นต้นแล้ว พบว่าคำถามส่วนใหญ่ (มากกว่า 3 ใน 4) ไม่เหมาะที่จะใช้กับผู้ที่เป็น
อาสาสมัครประจำหมู่บ้าน และผู้สื่อข่าวสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ด้วยเหตุผลดังกล่าวคณะ

สำรวจจึง เลือกสัมภาษณ์เฉพาะเจ้าหน้าที่งานส่งเสริมที่ทำงานประจำที่สถานื่อนามัยประจำตำบล ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เดินทางไปถึงได้สะดวกและอยู่ใกล้กับโรงพยาบาลชุมชนด้วย และเลือก เจ้าหน้าที่งานส่งเสริมมาตำบลละ 2-4 ราย ได้เจ้าหน้าที่งานส่งเสริมตัวอย่างทั้งสิ้น 176 ราย

3.3 การเลือกแพทย์และพยาบาล

เป้าหมายหลัก เบื้องหลังการเลือกตัวอย่างสำหรับกลุ่มที่สามนี้ เป็นการสัมภาษณ์บุคลากรทางการแพทย์ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการด้านการวางแผนครอบครัว (ส่วนใหญ่คือ แพทย์และพยาบาล) เนื่องจากสถานื่อนามัยประจำตำบลไม่มีแพทย์และพยาบาลทำงานประจำตามปกติอยู่แล้ว คณะสำรวจจึงต้องใช้วิธีสัมภาษณ์บุคลากรเหล่านี้จากโรงพยาบาลชุมชนแทน ซึ่งสัมภาษณ์ได้จำนวน 28 ราย และข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์บุคลากรทางการแพทย์นี้เป็นข้อมูลระดับอำเภอ จึงไม่สามารถนำไปเปรียบเทียบกับข้อมูลที่สัมภาษณ์จากสตรีที่เคยสมรส และเจ้าหน้าที่งานส่งเสริมได้

4. รายชื่อสถานื่อนามัยประจำตำบลที่ตก เป็นตัวอย่าง

สถานื่อนามัยประจำตำบลที่ตกเป็นตัวอย่างของโครงการสำรวจนี้มี 54 แห่ง ในอำเภอ ตัวอย่าง 18 อำเภอ ดังมีรายชื่อจำแนกตามจังหวัดตัวอย่างและภาค ดังนี้

4.1 กลุ่มตัวอย่างในเขตชนบทภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จังหวัดมุกดาหาร (อัครวการคุมกำเนิดระดับสูง)

อำเภอ	ตำบล	สถานื่อนามัยประจำตำบล
- นิคมคำสร้อย	- กกแดง	- นากอก
		- ไชคชัย
		- กกแดง
- ดงหลวง	- พังแดง	- หนองแดน
		- พังแดง
	- รัตนน้อย	- รัตนน้อย

- คำชะอี
- เหล่าสร้างถ่อ
- ทนง เอียน
- บ้านค้อ
- เหล่าสร้างถ่อ

จังหวัดชัยภูมิ (อัตราการคุมกำเนิดระดับกลาง)

<u>อำเภอ</u>	<u>ตำบล</u>	<u>สถานีอนามัยประจำตำบล</u>
- บ้านเข็ญวงค์	- บ้านเข็ญวงค์	- บ้านเข็ญวงค์
	- โศกเวียงรัมย์	- โศกเวียงรัมย์
	- เขาดิน	- เขาดิน
- แก้งคร้อ	- นาหนองทุ่ม	- นาหนองทุ่ม
	- นานก	- นานก
	- โศกสูง	- โศกสูง
- คอนสวรรค์	- คอนสวรรค์	- คอนสวรรค์
	- โศกมิ่งงอย	- โศกมิ่งงอย
	- บ้านโสก	- บ้านโสก

จังหวัดสุรินทร์ (อัตราการคุมกำเนิดระดับต่ำ)

<u>อำเภอ</u>	<u>ตำบล</u>	<u>สถานีอนามัยประจำตำบล</u>
- ปราสาท	- เขื่อนเพลิง	- เขื่อนเพลิง
		- ปวี้อ
		- บ้านไทร
- ท่าตูม	- พนมเทพ	- พนมเทพ
		- ทนงบัว
		- เมืองแก
- จอมพระ		- บุแกรง
	- ทนงสนธิ	- ทนงสนธิ
	- กระหาด	- กระหาด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4.2 กลุ่มตัวอย่างในเขตชนบทภาคใต้จังหวัดระนอง (อัตรากារคุมกำเนิดระดับสูง)

<u>อำเภอ</u>	<u>ตำบล</u>	<u>สถานีอนามัยประจำตำบล</u>
- เมือง	- หาดลิ้มแป้น	- หาดลิ้มแป้น
	- นางาง	- นางาง
	- ทวายแดง	- ทวายแดง
- เกาะเปอร์	- ม่วงกลาง	- ม่วงกลาง
	- กำพวน	- กำพวน
	- บางเบน	- บางเบน
	- บางแก้ว	- บางแก้วเหนือ
- ละอุ่น	- ละอุ่นใต้	- ละอุ่นใต้
	- บางพระเหนือ	- บางพระเหนือ

จังหวัดพัทลุง (อัตรากារคุมกำเนิดระดับกลาง)

<u>อำเภอ</u>	<u>ตำบล</u>	<u>สถานีอนามัยประจำตำบล</u>
- ปาบอน	- ทนองธง	- ปาบอนต้า
		- ทนองธง
		- ปาบอนเหนือ
- ตะโหมด	- คลองใหญ่	- ตานโลด
	- ตะโหมด	- ตะโหมด
- ความขุ่น		- ท่าเขียด
	- บ้านเต	- บ้านเต
		- หัวถนน
		- ป่าพะยอม

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จังหวัดกระบี่ (อัคราการคุมกำเนิดระดับตำบล)

<u>อำเภอ</u>	<u>ตำบล</u>	<u>สถานีอนามัยประจำตำบล</u>
- อำเภอลี้	- อำเภอลี้	- แผลมลี้
		- บ้านอำเภอ
		- บ้านนาเหนือ
- คลองท่อม	- คลองพน	- คลองพน
		- ทวายขาว
		- ห้วยน้ำขาว
		- พุศินา
- ลำทับ	- ตันอุดม	- ลำทับ
		- ตันอุดม

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข.

รายละเอียดวิธีคำนวณค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

การวิเคราะห์ความแปรปรวน (analysis of variance) บุญชม ศรีสะอาด (2532: 245-247) กล่าวว่า เป็นสถิติที่ใช้ทดสอบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ซึ่งสามารถใช้ในการวิจัยที่ออกแบบซับซ้อนที่มีตัวแปรอิสระมากกว่าหนึ่งตัวได้ และทดสอบได้ว่าตัวแปรอิสระสองตัวหรือมากกว่ามีปฏิสัมพันธ์ (interact) กันหรือไม่ สำหรับการวิจัยที่จะนำสถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวนมาใช้ได้นั้น ควรมีลักษณะดังนี้ คือ

1. ตัวแปรอิสระอาจมีหนึ่งตัวหรือมากกว่า แต่จะต้องมีตัวแปรตามเพียงตัวเดียว
2. ตัวแปรอิสระอาจจำแนกเป็นประเภทกลุ่มหรือระดับ เช่น เพศ แบ่งเป็น ชาย หญิง (ประเภทกลุ่ม) เป็นต้น
3. ตัวแปรตามต้องวัดค่าต่อเนื่อง คืออยู่ในมาตราอันดับหรืออัตราส่วน เช่น ความเร็ว น้ำหนัก ส่วนสูง เจตคติ (วัดเป็นคะแนน) เป็นต้น
4. กรณีที่มี 2 กลุ่มการวิเคราะห์ด้วย F-test จะให้ผลสรุปในการทดสอบสมมติฐานตรงกันกับการวิเคราะห์ด้วย t-test
5. เหมาะสมสำหรับการวิจัยเชิงทดสอบ แต่ก็ได้รับการนำไปใช้ในการวิจัยประเภทอื่น ซึ่งใช้กรณีที่ต้องการทราบว่าตัวแปรอิสระมีอิทธิพลต่อตัวแปรตามหรือไม่

การวิจัยครั้งนี้สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. ความแปรปรวนทางเดียว (One-way analysis of variance) เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรตาม (ความพึงพอใจของสตรีต่อบริการด้านการวางแผนครอบครัว) กับตัวแปรอิสระแต่ละตัวว่ามีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญหรือไม่ แล้วทดสอบความสัมพันธ์ด้วยอัตราส่วน "เอฟ" (F-Ratio) ซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างความแปรปรวนระหว่างกลุ่มที่ต้องการเปรียบเทียบ (mean square between groups) กับความแปรปรวนภายในกลุ่ม (mean square within groups)

สำหรับขั้นตอนการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวนั้น บุญชม ศรีสะอาด (2532: 251-255) ได้สรุปเป็นตารางการวิเคราะห์ไว้ดังนี้

แหล่งของ ความแปรปรวน	ผลรวมของ กำลังสอง (SS)	degree of freedom (df)	ค่าประมาณ ความแปรปรวน (MS)	เรโซของ ความแปรปรวน (F)	ค่าวิกฤติ
ระหว่างกลุ่ม (between groups)	SS_b	$k-1$	$MS_b = SS_b / (k-1)$	$F = MS_b$	
ภายในกลุ่ม (within groups)	SS_w	$N-k$	$MS_w = SS_w / (N-k)$	MS_w	
ทั้งหมด (total)	SS_t	$N-1$			

ขั้นตอนการคำนวณค่าต่างๆ ตามตารางข้างต้นสรุปได้ดังนี้

- ตั้งสมมติฐานในการทดสอบ โดยจะทดสอบสมมติฐานหลัก (H_0) จำค่าเฉลี่ยของประชากรกลุ่มต่างๆ ไม่แตกต่างกัน คือ

$$H_0 : \mu_1 = \mu_2 = \mu_k$$

เมื่อ μ_1, μ_2, μ_k = ค่าเฉลี่ยของประชากรในกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 และกลุ่มที่ k ตามลำดับ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
k = จำนวนกลุ่ม

- กำหนดระดับนัยสำคัญ เช่น $\alpha = .01$ หรือ $.05$ เป็นต้น
- คำนวณค่า F โดยดำเนินการหา SS ทุกตัว คือ MS_b ; MS_w และ F โดยใช้สูตรดังนี้

$$F = \frac{MS_b}{MS_w} \quad (1)$$

เมื่อ F = ค่าสถิติที่จะใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤตจากการแจกแจงแบบ F
เพื่อทราบความมีนัยสำคัญ

MS_b = ค่าประมาณของความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
(mean square between groups)

MS_w = ค่าประมาณของความแปรปรวนภายในกลุ่ม
(mean square within groups)

$$MS_b = SS_b / (k-1) \quad (2)$$

$$MS_w = SS_w / (N-k) \quad (3)$$

เมื่อ SS_b = ผลรวมของกำลังสองระหว่างกลุ่ม
(between group sum of squares)

SS_w = ผลรวมของกำลังสองภายในกลุ่ม
(within group sum of squares)

$k-1$ = degree of freedom สำหรับการแปรผันระหว่างกลุ่ม (df_b)

$N-k$ = degree of freedom สำหรับการแปรผันภายในกลุ่ม (df_w)

ส่วนการหาผลรวมของกำลังสองสามารถหาได้จากสูตรดังนี้

$$SS_b = \sum_{j=1}^k (T_j^2/n_j) - T^2/N \quad (4)$$

$$SS_w = \sum_{j=1}^k (E_j \sum_{i=1}^{X_j} X_{ij}^2 - E_j^2/N_j) \quad (5)$$

$$SS_T = \sum_{j=1}^k E_j \sum_{i=1}^{X_j} X_{ij}^2 - T^2/N \quad (6)$$

4. - นำค่าต่างๆ ที่คำนวณได้เขียนลงในตารางสรุปการวิเคราะห์ความแปรปรวน
จะได้อัตราส่วน "เอฟ" ซึ่งมีขึ้นแห่งความเป็นอิสระ (df) เท่ากับ $(k-1)$, $(N-k)$ แล้วนำไป
เทียบค่า "เอฟ" ณ ระดับความมีนัยสำคัญที่ตั้งเอาไว้จากตารางค่าวิกฤตของ F อัตราส่วน "เอฟ"
ที่คำนวณได้น้อยกว่าค่าวิกฤตของ F หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของทุกกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบไม่แตกต่างกัน
ที่ระดับความมีนัยสำคัญนั้นๆ แต่ถ้าอัตราส่วน "เอฟ" ที่คำนวณได้มากกว่าค่าวิกฤตของ F
หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของบางกลุ่มหรือทุกกลุ่มที่นำมาเปรียบเทียบแตกต่างกันที่ระดับความมี
นัยสำคัญนั้น

คำสั่งดังนี้

ในทางปฏิบัติได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSSX เข้าช่วยคำนวณโดยใช้ชุด

TEMPORARY

SELECT IF (REGION = n AND VC = n)

ONEWAY VD BY VI (min, max)

VC = ตัวแปรคุณ n = ค่าของตัวเลขหลังจากเปลี่ยนแปลงค่าแล้วของ

VD = ตัวแปรตาม ตัวแปรนั้น

VI = ตัวแปรอิสระ REGION = ภาคที่นำมาศึกษา

1 = ภาคใต้

2 = ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ซึ่งผลที่ได้จากชุดคำสั่งนี้จะสามารถวิเคราะห์ความแปรปรวนของตัวแปรตาม
จำแนกตามกลุ่มของตัวแปรอิสระ ตามที่กล่าวมาข้างต้นได้ครบถ้วน

2. การวิเคราะห์จำแนกหมู่ (Multiple Classification Analysis หรือ MCA) เป็นการศึกษาลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวและตัวแปรตามหนึ่งตัวพร้อมกัน เพื่อดูว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ดีเพียงใด และยังแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระแต่ละตัวกับตัวแปรตามทั้งก่อนและหลังการควบคุมตัวแปรอิสระตัวอื่นๆ ซึ่งตัวแปรอิสระต่างๆ ที่ใช้ควรเป็นตัวแปรประเภทกลุ่มหรือตัวแปรประเภทช่วง ส่วนตัวแปรตามเป็นตัวแปรประเภทช่วง โดยมีการกระจายค่อนข้างปกติ หรือหากเป็นตัวแปรทวิ (dichotomous variable) การกระจายควรมีลักษณะ

อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติในปัจจุบันมีความสะดวกในเรื่องของการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปที่ชื่อว่า "SPSSX" เพื่อช่วยในการประมวลผลและคำนวณค่าสถิติต่างๆ โดยใช้ชุดคำสั่งดังนี้

TEMPORARY

SELECT IF (REGION = n)

ANOVA VD BY VI (min, max) WITH VC

STATISTICS 1

สำหรับคำสั่ง STATISTICS 1 เป็นคำสั่งให้ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร
ตามหนึ่งตัวกับตัวแปรอิสระหลายๆ ตัว ที่ให้ค่าสถิติเป็น MCA

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ นางสาวเพลินตา พานทอง อายุ 29 ปี

สถานที่เกิด 58 หมู่ 1 ตำบลบ้านใหม่ อำเภอพระนครศรีอยุธยา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ประวัติการศึกษา

- พ.ศ.2524-2527
ปริญญาตรี : พยาบาลศาสตร์และผดุงครรภ์ชั้นสูง วิทยาลัยพยาบาลชลบุรี
- พ.ศ.2530-2531
ปริญญาตรี : สาธารณสุขศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พ.ศ.2533-2536
ปริญญาโท : สังคมวิทยามหาบัณฑิต
ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา สาขาวิชาประชากรศาสตร์
คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติการทำงาน

- พ.ศ.2528-2533
โรงพยาบาลลาดบัวหลวง อำเภอลาดบัวหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ ระดับ 5
- พ.ศ.2533-2534
สถาบันประชากรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ตำแหน่ง นักเรียนทุนผู้ช่วยนักวิจัย
- พ.ศ.2535-ปัจจุบัน
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
ตำแหน่ง พยาบาลวิชาชีพ ระดับ 5

